
IN MEMORIAM

ZMAGO ŠMITEK

(29. NOVEMBER 1949–KROPA 15. SEPTEMBER 2018)

Sredi septembra nas je nenadno zapustil dr. Zmago Šmitek, zaslužni profesor na Oddelku za etnologijo in kulturno antropologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, kjer je dolga leta poučeval neevropsko etnologijo in antropologijo religije. Bil je zelo plodovit raziskovalec, pisec številnih znanstvenih knjig in člankov ter z vsem srcem predan znanosti.

Na začetku svoje akademske poti je poglobljeno raziskoval delovanje Slovencev v neevropskih deželah, kar je napovedal že s predavanjem na 10. svetovnem antropološkem kongresu leta 1978 v New Delhiju. Nekaj let za tem je o tem objavil knjigo *Klic daljnih svetov - Slovenci in neevropske kulture* (1986), za katero je prejel Kajuhovo nagrado. To snov je poglobil še v knjigah *Poti do obzorja - Antologija slovenskega potopisa z neevropsko tematiko* (1988), *Srečevanja z drugačnostjo - Slovenska izkustva eksotike* (1995) in *Southern Slavs and India - Relations in Oral Traditions* (2011).

Zmago Šmitek v kamniti puščavi Agdz v Maroku, 25. 11. 1997. Foto: M. Krojež.

Raziskoval je na področju neevropske antropologije – predvsem ga je pritegnila Azija, razmeroma kmalu pa je začel znanstveno radovednost namenjati slovenski oz. slovanski mitologiji, ki jo je raziskoval primerjalno, ne le z verstvi v Evropi, pač pa tudi v Aziji. Z deli o tem je pomembno nadgradil komparativno mitologijo in se uveljavil tudi v mednarodnem prostoru.

Napisal je številne monografije s tega področja, po katerih je danes najbolj poznan ne le v akademski, temveč tudi širši javnosti. Med njimi je najprej *Kristalna gora - Mitološko izročilo Slovencev* (1998), za katero je leta 1999 prejel Zlato plaketo Univerze v Ljubljani. Za knjigo *Mitološko izročilo Slovencev - Svetinje preteklosti* (2004) je leta 2005 prejel Murkovo priznanje. Tematiko mitoloških raziskav je zelo razširil v knjigi *Poetika in logika slovenskih mitov - Ključi kraljestva* (2012). Že v naslednjem letu je prejel še Murkovo nagrado za življenjsko delo.

Zmagov živahni duh ni odnehal tudi po uradni upokojitvi leta 2010, ko je objavil plod svojih večletnih raziskav v Indiji in Aziji, kamor se je vedno znova vračal. To je knjiga *Mandale - tajni vrtovi razsvetljenja* (2016), posvečena predvsem azijski mitologiji v primerjavi s slovanskimi verovanjskimi predstavami. V zadnjih dneh svojega življenja pa je dokončal še eno knjigo, *Šešest divjine*, ki bo kmalu izšla pri založbi Beletrina.

Zmago Šmitek je sodeloval tudi pri nekaterih pomembnih premikih v vedi. Bil je član uredniškega odbora, ki je organiziral Indijske večere in ciklus predavanj na Filozofski fakulteti v Ljubljani v letih 1982–1986 in jih je objavilo Slovensko orientalistično društvo Ljubljana. Z Borutom Brumnom je bil med pobudniki in soorganizatorji *Mednarodnega etnološkega sredozemskega simpozija* MESS, ki je od leta 1994 kar šestnajst let potekal v Piranu. Prav tako dejaven je bil tudi na področju semiotičnih in primerjalnih študij slovanske mitologije, ki jih je pri nas spodbudil prav tako prezgodaj preminuli moskovski jezikoslovec Nikolaj Mihajlov, soustanovitelj revije *Studia mythologica Slavica*. Zmago Šmitek je bil do smrti član Uredniškega sveta te revije, ki jo izdaja Založba ZRC, in njen zvest sodelavec. Da bi slovensko slovstveno in verovanjsko folkloro približali tudi mladim, je spodbudil izdajanje zbirke *Zakladnica slovenskih pripovedi* (doslej je izšlo 14 knjig), pri kateri je bil sourednik in je zanjo pripravil šest knjig.

Zmago je bil s svojo veliko širino duha in življenjsko modrostjo izjemen človek, znanstvenik in prijatelj. V njegovi družbi se je zdelo vse lažje, saj je s prav posebnim humorjem znal postaviti stvari na pravo mesto in nanje pokazati v šaljivi in prijazni luči.

Monika Kropelj Telban